

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

VTRVM EADEM RATIONE SPIRITVS

*Sanctus dicatur Donum & datum si-
ue donatum.*

DISTINCT. XVIII.

*De tempo-
rali proces-
sione spiritus
sancti quan-
tum ad pro-
prietate per
quam natus
est, tempora-
liter proce-
dere.
Cap. 19. ad
finem.*

PRÆTEREA diligenter cōsiderandum est, cū spiritus S. dicatur donum & datum, vtrum & eadem ratione vtrumque nomen ei conueniat: quod vtrique videri potest.

Quare ita esse videtur.

CVM enim idem sit Spiritum sanctum dari, & spiritum sanctum donari, ex eadē ratione videtur Spiritus sanctus dici datum & donum: Hoc etiā videtur Aug. significare in 15. lib. de Trin. cum ait: Spiritus S. in tantum donum Dei est, in quantum datur eis quibus datur: apud se autem Deus est, et si nemini datur. Ecce aperte dicit S. sanctum donū appellari, quia datur. Si autem ex eo tantum appellatur donum, quia datur, nō ab æterno fuit donū quia non datur nisi ex tempore.

*Responsio quare datum siue donatum dicatur Spi-
ritus sanctus.*

Ad quod dicimus, quia Spiritus sanctus & donum dicitur, & datum siue donatum: sed datū siue donatum ex eo tantum dicitur, quia datur vel donatur, quod habet tantum ex tempore.

Hic quare donum.

DONVM verò dicitur non eo tantum quod donetur, sed ex proprietate quam habuit ab æterno. vnde & ab æterno fuit donū. Sempiternè n. donū suis, nō quia daretur, sed quia processit à patre & filio. Vnde Aug. 4. li. de Trin. ait: Sicut natū esse est filio à patre esse: ita spiritui sancto donum Dei esse est à patre & à filio procedere. Hic aperte ostenditur quod Spiritus sanctus eo donum est, quod procedit à patre & filio: sicut filius eo est à patre, quod natus est ab eo. Non enim idē est filio esse à patre, & Spi-

ritui sancto, i. non ea proprietate filius dicitur esse à patre qua spiritus S. Nam filius dicitur esse à patre, quia genitus est ab eo: spiritus S. vero dicitur esse à patre & à filio, quia spiritus S. est donum patris & filii: i. quia procedit ab utroque: Eo n. dicitur spiritus, quo donum: & eo donum, quo procedens. Vnde August. in 5. lib. de Trinit. ait: spiritus S. cui non est Trinit. sed in Trin. intelligitur, in eo quod proprie dicitur spiritus S., relative dicitur, cū & ad patrem & filium refertur: quia spiritus S. & patris & filii spiritus est: sed ipsa relatio non apparet in hoc nomine. Apparet autem cum dicitur donum Dei, donū est n. patris & filii: quia & à patre procedit, & à filio. Ecce his verbis aperte ostenditur eadem relatione dici spiritum S. & donum. Donum autem, quia procedit à patre & filio. Proprietas ergo qua dicitur S. sanctus vel donum, processio ipsa est, de qua post plenius agemus cum aliis. Cum ergo ab æterno processerit ab utroque, & ab æterno donum fuit: non ergo spiritus sanctus eo tantum dicitur donū, quia donatur: nam & ante fuit donū quam donaretur. Vnde Aug. in 5. lib. de Trin. Semper spiritus sanctus procedit, & non ex tempore, sed ab æternitate procedit. Sed quia sic procedebat, ut esset donabile, iam donum erat antequam esset cui donaretur. Aliter n. intelligitur, cum dicitur donum; aliter, cū dicitur donatum: nā donū potest etiam esse antequam detur, donatum autē, nisi datum fuerit, nullo modo dici potest. Semperternè ergo spiritus sanctus est donum, temporaliter autem donatū. His verbis aperte ostenditur, quod sicut spiritus S. ab æterno procedit, ita ab æterno donum est non quia donaretur à patre filio, vel à filio patri, sed quia ab æterno processit donabilis.

Cap. 11. l. 5.
circa mediū.

Cap. 15. in
fine.

Quod sæpe
procedit S.
sanctus.

Ca. 16. eius-
dem l. 5. fere
continue.

Queritur cui donabilis.

SED queritur cui donabilis: utrū patri & filio,

G 5 an

Esaiā 9. b.

*Cap. 15. non
lōge à prin-
cipio.*

*Cap. 15. in
medio.*

an tantum nobis qui nondum eramus? Si autem non erat donabilis patri & filio, sed tantum nobis, & ex eo donum erat, quia sic donabilis procedebat, videtur quod filius semper eadem ratione donum fuerit: quia ab æterno processit à patre donabilis, nobis in tempore, nā & de filio legitur quod datus est nobis. Ad quod dicimus, quia spiritus sanctus nobis tantum non patri vel filio donabilis processit, sicut & nobis tantum datus est. Et filius vere datus est nobis, & ab æterno processit à patre, nō vt donabilis tantum, sed vt genitus qui & donari posset. Processit ergo vt genitus & donabilis: sed spiritus S. non procedit vt genitus, sed tantum vt donum. Donum autem semper fuit, nō solum quia donabilis, sed quia ab utroque processit, & donabilis fuit. Vnde Aug. in li. 5. de Trin. ait, Eo ipso quod daturus erat eum Deus, iam donum erat, etiam antequam daretur, & ideo donabilis est: sed aliter donabilis, quam filius: nam & aliter datur, & aliter processit quam filius. Filii enim processio genitura est, vel natiuitas: spiritus sãcti vero processio, natiuitas non est: vtraque vero ineffabilis est.

Quod sicut filius nascendo accepit non tantum vt esset filius, sed etiam essentia: ita & spiritus sanctus procedendo accepit non tantum vt esset donum, sed etiam vt esset essentia.

ET notandum, quod sicut filius nascendo accepit non tantum vt filius sit, sed omnino vt sit, & vt ipsa substantia sit, ita & spiritus sanctus à patre & filio procedendo, accepit nō tantum vt spiritus sanctus sit, vel donum, sed etiam vt omnino sit, & vt substantia sit, quod vtq; nō accepit ex eo quod datur. nam cum detur nisi ex tempore, si hoc haberet ex eo quod datur, accepisset ergo ex tēpore vt esset. Vnde Aug. in v. li. de Trinit. Fili⁹ nō hoc tantū habet nascēdo, vt sit fili⁹, sed omnino vt sit.

Quæri-

Queritur ergo, utrū spiritus sanctus eo quod datur, habeat non tantum ut donum sit, sed omnino ut sit. Quod si non nisi quia datur, id est, si non habet esse nisi eo quod datur, sicut filius nascendo habet non tantum ut sit filius, quod relatiue dicitur, sed omnino ut sit ipsa substantia; quomodo iam spiritus sanctus erat ipsa substantia, cum non prius daretur, quam esset cui daretur? Non ergo eo quod datur, sed procedendo habet ut sit donum, & ut sit essentia: sicut filius non eo quod datus est, sed nascendo accepit non tantum ut sit filius, sed ut essentia. Vnde Aug. in li. de Trin. ait: Sicut filio prestat essentiam sine initio temporis, sine mutabilitate nature de patre generatio: ita spiritui sancto prestat essentiam sine ullo initio temporis, sine vlla mutabilitate nature de utroque processio.

Quod ex predictis videtur, quod filius non tantum sit filius natiuitate, sed etiam de simili essentia, & spiritus sanctus processione.

*Ad finem
26. l. 15.
de Trinit.*

HIC oritur questio: Si filius nascendo habet non tantum ut sit filius, sed ut sit essentia, & spiritus sanctus procedendo non tantum ut sit donum, sed ut sit essentia: ergo & filius natiuitate essentia est, & spiritus sanctus processione est essentia: cum alibi dicatur, quod nec pater eo pater est quo Deus, nec filius eo filius quo Deus, nec spiritus sanctus eo donum quo Deus: quia ut ait Aug. in 7. li. de Trin. His nominibus relatiua eorum ostenduntur, non essentia. vnde post plenius agemus. Ad quod breuiter respondentes dicimus, quia nec filius natiuitate essentia est, sed tantum filius, nec spiritus sanctus processione essentia est, sed donum tantum, & tamen uterque, & ille nascendo, & iste procedendo accepit ut esset essentia. Non enim, ut ait Hilar. in 5. lib. de Trinit. per defectionem aut protensionem aut derivationem ex Deo, Deus est, sed ex virtute nature in natura eadem

*Ca. 2. ad finem
Responsum*

*Hilar. ad finem
nem. lib. 5.*

dem natiuitate subsistit filius, & ex virtute naturæ in naturam eandem processione subsistit Spiritus sanctus.

Exponit verba Hilarii.

H

Ibid. Hilarius paulo inferius.

Aug. in fine cap. 26. lib. 15, de Trin.

QVOD ita intelligi potest: Ex patre qui est virtus ingenita, naturam quam habet eandem filius, natiuitate, id est nascendo, & Spiritus S. processione, id est, procedendo habet. Vnde ipse idem aperitius eloquens quod dixerat aperit dicens: Natiuitas, inquit, Dei non potest non eam de qua profecta est, tenere naturam: Non enim aliud quam Deus subsistit, quod non aliunde quam de Deo subsistit. Ecce his verbis aperitur, quomodo intelligendum sit illud: De patre generatio præstat essentiam filio, & de utroque processio præstat essentiam spiritui sancto. Non quia ille essentia sit filius, & iste essentia sit S. sanctus, immo proprietate personali: sed quia & ille nascendo, & iste procedendo essentiam habet eandem, & totam quæ in patre est.

Quod Spiritus sanctus dicitur donum & donatum secundum duos prædictos modos processionis.

I

Ex prædictis patet quod Spiritus S. sempiternè donum est & temporaliter datum vel donatum: Ex quo apparet illa distinctio geminæ processionis, de qua supra egimus. Nam secundum alteram processionem dicitur donatum vel datum, secundum alteram vero dicitur donum.

Secundum hoc quod donum est, refertur ad patrem & filium: secundum quod datum, ad Deum, qui dedit, & ad eos quibus datum est.

K

Cap. 14. ante medium.

Et secundum hoc quod sempiternè donum est, refertur ad patrem & filium: secundum hoc vero quod dicitur datum vel donatum, & ad eum qui dedit refertur, & ad eos quibus datur: & eius dicitur esse qui dat, & illorum quibus datur. Vnde August. in quinto, lib. de Trinit. ait: Quod datum est,

est,

est, & ad eum qui dedit refertur, & ad eos quibus dedit. Itaque Spiritus S. non tantum patris & filii qui dederunt, sed etiam noster dicitur qui accepimus: Spiritus ergo & Dei est qui dedit, & noster qui accepimus: non ille Spiritus noster quo sumus, quia ipse est Spiritus hominis qui in ipso est: quamuis & illum Spiritum qui hominis dicitur, utique accepimus: sed aliter iste, aliter ille noster dicitur. *A- Ibidem paulo inferius.*
 Aliud est enim quod accepimus ut essemus, aliud quod accepimus ut sancti essemus: Quod autem Spiritus S. noster dicatur, Scriptura ostendit. *i. Cor. 4.*
 Scriptum est enim de Ioanne, quod in Spiritu Heliae veniret. Ecce dictus est Heliae Spiritus quem accepit Helias. scilicet Spiritus S. Et Moyse ait Dominus, *Luca 1. 6.*
 Tollam de Spiritu quem iam dedi tibi. Ecce & hic *Num. 11. 25.*
 dictus est Spiritus Moyse. Patet igitur, quia Spiritus S. noster dicitur Spiritus, sed quia nobis datus, & datus utique ad hoc ut sancti essemus: Spiritus vero creatus, ad hoc est datus, ut essemus.

An filius cum sit nobis datus, posset dici noster, ut Spiritus sanctus.

HIC queritur, verum & filius cum sit nobis datus, dicatur vel possit dici noster? Ad quod dicimus, quia filius dicitur noster panis, noster redemptor, & huiusmodi: sed non dicitur noster filius quia filius dicitur tantum relative ad eum qui genuit. Et ideo noster filius non potest dici, sed patris tantum. In eo autem quod dicitur datus, & ad eum qui dedit, & ad eos quibus datus est refertur: ut & Spiritus S. qui etiam cum in scriptura (ut supra dictum est) dicatur Spiritus noster, vel Spiritus tuus, vel illius, ut de Moyse & Helia dictum est, nusquam tamen in scriptura occurrit ita dici, Spiritus S. noster vel tuus vel illius, sed Spiritus noster, vel tuus, vel illius, quia Spiritus S. eo dicitur quod donum; & utrumque relative dicitur ad patrem & ad filium, & hoc semper eterna relatione. Si tamen aliquando dicitur donum nostrum,

Quod nota dicitur Spiritus sanctus noster, sed Spiritus noster.

nostrum,

nostrum, accipitur donū pro donato vel dato. Cū vero donum accipitur eo modo quo spiritus S. donum patris & filii dicitur, non hominis: ita & filius sub hac appellatione nō potest dici noster, ut dicatur filius noster, sicut nec dicitur spiritus sanctus noster; & tamen de filio dicitur, panis noster: & de spiritu, spiritus noster. Ille noster panis, quia nos reficit nobis datus: iste noster spiritus, quia nobis inspiratur à patre & filio, & in nobis spirat sicut vult. Vnde Aug in v. libr. de Trin. ait: Quod de patre natum est, ad patrem solum refertur cū dicitur fili⁹. Et ideo filius patris est, & non noster. Dicimus tamen & panē nostrum da nobis, sicut dicimus spiritum nostrum.

*Ad princ.
pium ca 14
Mat. 6. b. 5
Luc. 11. a.
Ibid. paulo
inferius.*

Utrum spiritus sanctus ad seipsum referatur. M

POSTHEC queritur, utrū spiritus S. ad se ipsum referatur: hoc enim videtur ex prædictis posse probari. Si n. quod datur refertur ad eum qui dat, & ad eum cui datur: & spiritus sanct⁹ datur à seipso, ut prædictum est, ergo refertur ad seipsum. Huius questionis determinationē in posterum differimus, donec tractemus de his quæ relative dicuntur de Deo ex tempore: in quibus datum & donatum continentur.

HIC DE QUALITATE TRIUM PERSONARVM.

DISTINCT. XIX.

NUNC postquam coeternitatem trium personarum p modulo facultatis nostræ inlinuimus, iam de earundem æqualitate aliquid eloqui superest. Fides n. catholica sicut coeternas, ita & cōæquales tres personas asserit. Aequalis est enim in omnibus patri filius, & patri de filio spiritus sanctus. Quia (ut Aug. in lib. de fide ad Petrū, breuiter aperies quomodo intelligatur æqualitas docet) nullus horum aliū aut præcedit æternitate,

*Aug. ad ro-
dium cap. 1.
rom. 3.*

aut